

ہمٹائی قرآن و اہل بیت

آیت اللہ جوادی آملی (دام ظلہ)

سرشناسه: جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۱۲-
 عنوان و پدیدآور: همتایی قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) / مولف جوادی آملی؛ تحقیق و تنظیم
 سید محمود صادقی.
 مشخصات نشر: قم: اسراء، ۱۳۸۹.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۳۹-۳۸-۱
 یادداشت: فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 یادداشت: اسلام
 یادداشت: قرآن و اهل بیت
 موضوع: عترت .
 رده بندی کنگره: ۵۱۳۸۹ت ۹ج/ ۹۸ BP
 رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۱۷۹
 شماره کتابخانه ملی: ۷۷۸-۷۹۹۴۳

بخش پژوهشی قرآن و عترت

- کتاب: همتایی قرآن و اهل بیت (علیهم السلام)
- مؤلف: آية الله جوادی آملی (دام ظلّه)
- تحقیق و تنظیم و ویرایش: حجة الاسلام سید محمود صادقی
- ناشر: مرکز نشر اسراء
- حروف نگاری و صفحه آرایی: مرکز نشر اسراء
- چاپخانه: مرکز چاپ و انتشارات اسراء
- نوبت چاپ: اول
- سال نشر: بهار ۱۳۸۹ هـ. ش
- شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۹۸۴-۳۸-۱
- تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۳۹۰۰۰ ریال

همه حقوق طبع محفوظ است

آدرس: قم، بلوار امین، کوچه شماره ۸، پلاک ۱۳۷
 تلفن: ۶۶۴۱۶۲۲ - ۶۶۴۱۶۲۱ - ۲۹۳۱۱۷۸ - ۲۹۳۱۱۷۹
 پست الکترونیک: Publish_center@esraco.net
www.esra.ir

فهرست مطالب

۱۳	 سخن ناشر
۱۷	 بخش یکم: قرآن
۱۷	 فصل یکم: شناخت قرآن
۱۹	 فصل یکم: شناخت قرآن
۱۹	 نور بودن قرآن کریم
۲۱	 تبیان بودن قرآن کریم
۲۴	 برترین نعمت خدا
۲۵	 قرآن، تجلی ذات مقدس خدا
۲۸	 قرآن، حقیقتی ذومراتب
۳۰	 قرآن، کلام الهی
۳۲	 قرآن، تکلم الهی
۳۵	 قرآن کتاب هدایت
۳۷	 قرآن، شفای قلب‌ها
۴۰	 قرآن، بشیر و نذیر
۴۴	 قرآن، میزان و قول فصل
۴۵	 قرآن، فرقان حق و باطل
۴۸	 قرآن کتاب الهی

- ۵۰..... قرآن، خاتم کتب پیامبران
- ۵۱..... هیمنه و تسلط قرآن
- ۵۲..... قرآن، برهان پروردگار
- ۵۴..... قرآن، کتاب حکیم
- ۵۷..... فصل دوم: نزول قرآن
- ۵۹..... یکم. مبدأ نزول قرآن
- ۶۰..... ۱. تنزل از خدای حی قیوم
- ۶۰..... ۲. تنزل از خدای رب العالمین
- ۶۱..... ۳. تنزل از خدای معلم و اکرم
- ۶۱..... ۴. تنزل از خدای رحمان رحیم
- ۶۲..... ۵. تنزل از خدای تبارک و تعالی
- ۶۳..... ۶. تنزل از خدای عزیز علیم
- ۶۴..... ۷. تنزل از خدای عزیز حکیم
- ۶۵..... ۸. تنزل از خدای حکیم حمید
- ۶۶..... ۹. تنزل از خدای علی حکیم
- ۶۷..... دوم. چگونگی نزول قرآن
- ۶۷..... نزول دفعی یا تدریجی قرآن
- ۷۰..... نزول اجمالی در عین کشف تفصیلی
- ۷۲..... تبیین «اجمال در عین کشف تفصیلی»
- ۷۳..... سوم. هدف نزول قرآن
- ۷۵..... یک. هدایت

- معنای هدایت ۷۷
- خدا هادی بالذات ۷۸
- اقسام هدایت ۷۹
- هدایت تشریعی و تکوینی قرآن ۸۱
- دو جانشینی خدا، هدف عالی نزول قرآن ۸۴
- سه هدف نهایی نزول قرآن ۸۷
- فصل سوم: ویژگی‌های قرآن ۸۹
- یکم. معجزه بودن قرآن ۹۱
- تعریف معجزه ۹۱
- معجزه قرآن ۹۴
- مخاطبان قرآن در مبارزه طلبی ۹۸
- ابعاد اعجاز و تحدی قرآن ۹۹
- یک. معجزه بودن قرآن در فصاحت و بلاغت ۹۹
- دو. معجزه قرآن در محتوا و معارف ۱۰۱
- سه. معجزه قرآن در هماهنگی آیات ۱۰۳
- چهار. معجزه قرآن از جهت اخبار غیبی ۱۰۷
- اخبار غیبی قرآن از امت‌های گذشته ۱۰۹
- قرآن و اخبار غیبی از وقایع آینده ۱۱۲
- ا. خبر غیبی پیروزی رومیان ۱۱۲
- ب. خبر غیبی توطئه دشمنان ۱۱۳

- ج. خبر غیبی فتح مکه به دست مسلمانان ۱۱۴
- پنج. اعجاز قرآن در آورنده آن ۱۱۵
- دوم. جاودانگی قرآن ۱۱۷
- هماهنگی قرآن با فطرت و عقل ۱۱۹
- نیاز همیشگی انسان به قرآن ۱۲۰
- راز جاودانگی قرآن ۱۲۱
- شکوفایی قرآن با زمان ۱۲۲
- سوم. تحریف ناپذیری قرآن ۱۲۴
- اقسام تحریف ۱۲۶
- دلایل تحریف ناپذیری قرآن ۱۲۸
- الف. دلایل عقلی ۱۲۹
۱. ضرورت اتمام حجت ۱۲۹
۲. اعجاز و تحریف ناپذیری قرآن ۱۳۱
- ب. دلایل نقلی ۱۳۵
۱. قرآن ۱۳۵
- الف. آیه حفظ: ۱۳۵
- ب. آیه نفی باطل: ۱۳۶
- ج. آیه اطفای نور الهی: ۱۳۷
- د. آیه رصد الهی: ۱۳۸
۲. سنت ۱۴۰
- الف. حدیث ثقلین: ۱۴۰

ب. روایات عرضه:	۱۴۲
ج. روایات مراجعه به قرآن در فتنه‌ها:	۱۴۴
د. روایات تلاوت سوره کامل در نمازها:	۱۴۵
هـ. روایات فضایل و خواص سوره‌ها:	۱۴۶
۲. تواتر قرآن	۱۴۷
بخش دوم: اهل بیت علیهم‌السلام	۱۴۹
فصل یکم. شناخت اهل بیت علیهم‌السلام	۱۵۱
مقدمه	۱۵۱
معنای اهل بیت	۱۵۲
اهل بیت علیهم‌السلام در اصطلاح مسلمانان	۱۵۴
قرآن کریم و معرفی اهل بیت علیهم‌السلام	۱۵۶
آیه تطهیر در زورق تفسیر	۱۵۸
معنای آیه تطهیر	۱۶۰
معیارها و ملاک‌ها در شناخت مصادیق	۱۶۲
تعیین مصادیق اهل بیت علیهم‌السلام	۱۶۵
یک. معرفی بیانی اهل بیت علیهم‌السلام	۱۶۶
دو. اهل بیت و تجمع زیر عباى پیامبر	۱۶۷
سه. سلام هر روزه بر اهل بیت علیهم‌السلام	۱۷۰
چهار. داستان مباحله	۱۷۳
بررسی شیوه پیامبر در معرفی اهل بیت علیهم‌السلام	۱۷۵

۱۷۷	امامان معصوم علیهم السلام در دایره اهل بیت علیهم السلام
۱۸۱	فصل دوم: ویژگی‌های اهل بیت علیهم السلام
۱۸۳	یکم. عصمت
۱۸۴	معنای عصمت
۱۸۵	عصمت علمی
۱۸۸	عصمت عملی
۱۹۰	انواع عصمت
۱۹۱	ویژگی عصمت در اهل بیت
۱۹۳	سرچشمه عصمت
۱۹۴	راه‌های اثبات عصمت
۱۹۹	دوم. ولایت
۱۹۹	معنا و مفهوم ولایت
۲۰۰	آیه ولایت
۲۰۲	شان نزول آیه
۲۰۴	آیه ولایت در نگاه اهل بیت
۲۰۵	معنای «ولی» در آیه
۲۰۷	ولایت به معنای رهبری و دلایل آن
۲۰۹	ولایت بالفعل و بالقوه
۲۱۲	محدوده ولایت در آیه
۲۱۳	مظاهر ولایت خدا
۲۱۴	ولایت سایر اهل بیت علیهم السلام

۲۱۷.....	سوم. علم
۲۱۸.....	علم اهل بیت
۲۲۱.....	اقسام علم الهی
۲۲۲.....	کیفیت علم معصوم علیه السلام
۲۲۲.....	گستره علم اهل بیت علیهم السلام
۲۲۴.....	مخزن علوم الهی
۲۲۵.....	چهارم. مجاری شناخت خدا
۲۲۶.....	علت برتری اهل بیت علیهم السلام
۲۲۸.....	آثار علمی و عملی معارف
۲۳۰.....	اهل بیت علیهم السلام محل شناخت خدا
۲۳۳.....	بخش سوم: همتایی قرآن و اهل بیت
۲۳۵.....	قرآن و عترت دو گوهر هماهنگ
۲۳۸.....	یکم. قرآن و عترت، تفسیر صراط مستقیم
۲۴۱.....	دوم. پیوند قرآن و اهل بیت علیهم السلام
۲۴۶.....	سوم. اهل بیت علیهم السلام بیان گر معارف قرآن
۲۴۹.....	علم شهودی اهل بیت علیهم السلام به حقایق قرآن
۲۵۱.....	چهارم. تعامل متقابل اهل بیت علیهم السلام و قرآن
۲۵۳.....	پنجم. وجوه هماهنگی قرآن و اهل بیت علیهم السلام
۲۵۳.....	۱. جامعیت عینی و علمی
۲۵۶.....	۲. هماهنگی درونی قرآن و اهل بیت

۳. مبارزه طلبی قرآن و عترت ۲۵۸
۴. جاودانگی قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) ۲۶۱
۵. برتری قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) بر پیامبران و کتب دیگر ۲۶۴
۶. همتایی در محکم و متشابه ۲۶۸
۷. جهانی بودن قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) ۲۶۹
۸. ولایت قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) ۲۷۰
۹. حیات بخشی، نماد همتایی ۲۷۲
- چکیده مطالب ۲۷۷
- فهرستها ۲۸۳
- فهرست آیات ۲۸۵
- فهرست روایات ۳۰۷
- فهرست اشعار ۳۱۵
- فهرست منابع ۳۱۷

سخن ناشر

کمال یک مکتب و جمال یک آیین، به اصول و قواعد پایدار آن از یک سو و انعطاف و همخوانی آن با شرایط گوناگون و اوضاع متغیر از سوی دیگر وابسته است. این دو اصل اساسی و کارآمد، در همه ادیان الهی به ویژه دین مبین اسلام، به زیبایی تمام به نمایش درآمده است. قرآن کریم که کتاب هدایت بشر معرفی شده است، این هردو ویژگی را در درون خود نهاده کرده و از این هردو امکان به خوبی برخوردار است؛ لیکن فهم جهات ثابت و ابعاد متغیر آن، تنها برای مخاطبان اصلی و حقیقی قرآن، یعنی اهل بیت معصوم علیهم السلام امکان پذیر است؛ به عبارات دیگر، کسانی که قدرت استنطاق کتاب الهی و فهم همه جانبه و کامل وحی را دارند، این دو بعد قرآن را به درستی ارائه می نمایند.

بر این اساس راز و رمز جاودانگی دین در همتایی قرآن و اهل بیت علیهم السلام و کفو یکدیگر بودن این دو در همه مراتب وجود است؛ یعنی همان گونه که قرآن از مرتبه «الذن» نازل گشت و تا سطح طبیعت پایین آمد، اهل بیت علیهم السلام نیز همه این مراتب را از «قاب قوسین» یا

«ادنی» آغازیده و تا درجه طبعیت هبوط کرده‌اند و در تمامی مراحل و مراتب میانی با هم برابری دارند.

افزون بر اینکه چون هردو از ناحیه الهی صادر شده‌اند، آهنگ و قصدی واحد داشته، در همه مراتب وجودی نیز آهنگی یکسان و یکنواخت دارند و هرگز معنا ندارد که از خدایی که بسیط محض است و وحدت حقّه دارد، امور مختلف صادر شود.

باید توجه داشت که در معنای همتایی و هماهنگی یک جهت اثباتی و یک جهت سلبی وجود دارد؛ در جهت اثباتی، با هم بودن و سخن واحد داشتن اهمیت دارد؛ لیکن در جهت سلبی، امر مهم‌تر و درک آن عمیق‌تر است؛ یعنی معنای همتایی یا حتی هماهنگی این نیست که هر یک به گونه مستقل پیامی دارند که دیگری نیز همان پیام را دارد، بلکه به این معناست که اساساً یکی بدون دیگری پیامی نداشته، ساکت است، بلکه رجوع به یکی بدون دیگری، موجب مضلت و گمراهی است و هدایت تنها و تنها زمانی امکان‌پذیر است که هم به قرآن و هم به عترت و هم در همتایی و هماهنگی این دو توجه و دقت شود.

آنچه امروزه جامعه اسلامی را در حیرت و گمراهی فروبرده، عدم توجه به همتایی و همسویی این دو ثقل عظیم الهی است. ممکن است عده‌ای به قرآن یا گروهی به اهل بیت علیهم السلام رجوع کنند یا حتی به هر دو

به صورت مجموع توجه کرده باشند؛ اما از همگرایی و هماوایی این دو که با بیان شریف نبوی ص کاملاً روشن شده است، غافل باشند: «إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ مَا إِن تَمَسَّكْتُم بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا كِتَابَ اللَّهِ وَ عِثْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي وَ إِيَّاهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَى الْحَوْضِ»^۱.

تبیین همتایی این دو وزنه و زین الهی و هماهنگی این دو حقیقت ربوبی که میزاث ماندگار رسول نبوی ص و نیز راز بقای دین و رمز جاودانگی هدایت و سعادت مجتمع انسانی است، با بیان رسا و قلم شیوای حکیم فرزانه آیت‌الله جوادی آملی در آثار مختلف به گویش یا نگارش در آمده است.

مجموعه پیش رو گفته‌ها و نوشته‌های این حکیم فرزانه است که همسو با هدف بیان شده، از آثار گونه‌گون ایشان گردآمده و با چینشی نو، تنظیم و نگارش یافته است. امید است که انتشار این اثر، در جهت روشن‌تر ساختن مواضع اصیل دین به کار آید و جامعه را با ابعاد عمیق‌تر و تازه‌تر دین آشنا سازد.

این کتاب در سه بخش قرآن، اهل‌بیت علیهم‌السلام و همتایی قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام، نخست به‌صورتی جداگانه، به شناخت و ویژگی‌های قرآن

و اهل بیت علیهم السلام توجه می‌کند و در نهایت در بخش پایانی وجوه همتایی و
همآوایی قرآن و اهل بیت علیهم السلام را برمی‌شمارد.

در پایان از حجة الاسلام جناب آقای سید محمود صادقی که تنظیم
و گردآوری این اثر را عهده داشته‌اند، سپاس‌گزاری می‌شود.

مرکز نشر اسراء